

EEN MAN VAN STAVAST

Een heldenfiguur zouden we hem kunnen noemen, onzen Jan Pieterszoon Coen, al wordt dan ook over veel uit het leven van dezen grooten Nederlander zeer verschillend geoordeeld.

Groot is hij zeker geweest, en het strekt een land tot eer, als het zijn groote mannen niet vergeet, al is het dan ook drie en een halve eeuw geleden, dat ze het levenslicht aanschouwden.

Coen wordt herdacht op velerlei wijzen. Maar op 1 Februari zal die herdenking haar hoogtepunt bereiken, wanneer in Hoorn, de geboorteplaats van dezen man van stavast, velen zullen samenkomen om te luisteren naar het woord van

DISPEREERT NIET

Men kan nu eenmaal Jan Pieterszoon Coens geboortedag niet herdenken, zonder daarbij zijn zinspreuk in het oog te vatten.

Een levensdevies is voor groote mannen nimmer een looze formule, maar de uitdrukking van een innerlijke, geestelijke kracht.

Hun denken en doen komt op uit het leidend principe, neergelegd in het zinrijke woord, dat ze zich ten parool hebben gesteld.

Hun leven staat in den stijl van hun devies.

Zoo ook met Jan Pietersz. Coen, den grondlegger van ons gezag op de eilanden, die zich, naar het schoone woord van Multatuli, „slingeren om den evenaar als een gordel van smaragd.”

Desespereeren is menschelijk, zeer menschelijk zelfs. Sterk moet het karakter zijn, dat stand houdt te midden van de vele tegenspoeden, die den mensch bedreigen en ontzenuwen. Zoo spoedig zinkt de moed der menschen in en verliest de veer van den tegenstand haar spankracht.

Desespereeren doet den mensch versagen in de ure van het gevaar, op den weg der vele tegenheên. En nu kan hij in bitterheid van gemoed opstaan, om zich te vermennen en in eigen kracht zich wederom te weer stellen. Maar die wederstand komt slechts uit zijn zondig ik, dat nu eens zijn kracht wil toonen.

Niet aldus de Christen. Hij weet, dat elke ademtocht hem van God toekomt. Die hem ook in de ure der moedeloosheid steunt en schraagt.

Niet desespereeren wil zeggen: opnieuw zich klaar bewust worden. De geschiedenis is rijk aan momenten, waarin

226

onzen minister-president; het woord, dat niet binnen de muren van Hoorn zal blijven, maar, door de aethergolven gedragen, de huizen zal binnenkomen, al liggen die op honderden kilometers afstand.

Hoorn is de uitverkoren plaats, omdat in Hoorn Jan Coen in 1587 het levenslicht aanschouwde. Daar staat ook zijn standbeeld met het opschrift:

Ziehier het beeld van Koen, die tevens koen van raad was,
Die in gevaar en nood ook koen van wil en daad was.
Koen was hij in 't gevecht, koen was hij in de vree,
Koen was hij op het land, koen was hij op de zee.
O volk van Koens geslacht! Laat toch niet na, te doen,
Te werken in den geest van dezen koenen Koen.

Wanneer straks de kalme, rustige, maar ook machthebbende stem van Dr Colijn zal klinken in de nabijheid van het standbeeld, dan zullen we er aan herinnerd worden, dat het volk van Koens geslacht nog figuren voortbrengt, die werken in den geest van dezen koenen Koen. Mannen van stavast, die weten wat ze willen, wier streven het is Koningin en Vaderland te dienen met hun krachten. Mannen, die nu in 1937 hetzelfde zeggen, wat Jan Pietersz. Coen in 1618 schreef: „Dispereert niet....”, daer en is ter werelt niets dat ons can hinderen noch deeren, wandt Godt met ons is....”, want daer can in Indiën wat groots verricht worden.”

Zoo schreef Coen in dagen, dat hij omringd was met moeilijkheden, toen de zorgen zich ophoopten en de toekomst duister was, terwijl hij met zijn schip lag, „omtrent Jakatra,” op welks puinhoopen hij later Batavia stichtte, dat zulk een groote rol heeft gespeeld in de Nederlandsch-Indische bezittingen.

Coen was een krachtmensch. En zulke menschen had men in dien tijd zeker in Indië noodig, omdat de vijanden van alle zijden dreigden.

We moeten deze groote figuur in het kader van zijn tijd zien, maar ook dan nog denken we: was hij wat minder hard en wreed geweest! Donkere bladzijden waren dan onze kolonisatie-geschiedenis bespaard gebleven.

Maar dit neemt niet weg, dat ook voor Coen het Christendom leefde. Zijn vele brieven getuigen van het geloof in de voorzienigheid Gods. Dat geloof heeft hem gesterkt, zelfs wanneer het water hem tot aan de lippen kwam.

Mannen als Coen heeft ook onze tijd noodig; persoonlijkheden, koen van wil en daad. Indië begint weer te herleven na een heel diepe inzinking. Het moederland ziet een glimp van licht gloren aan den economischen horizon; het daghet, Gode zij dank!

Laat dan een ieder op zijn post staan, en het zal blijken, dat we nog een volk zijn van Koens geslacht, mannen en vrouwen van stavast!

J. H. v. R.

kloeke vastberadenheid over het lot van duizenden beslisse en heldhaftige zelfvermanning den loop der historie wendde.

Niet alleen echter momenten, maar evenzeer geheele perioden der geschiedenis worden door vastheid van geest bepaald.

Jan Pietersz. Coen stond voor een berg van schier onoverkomelijke moeilijkheden en — hij wist de bezwaren te boven te komen. Nederland staat thans als koloniale Mogendheid met Engeland aan de spits der volken. Zijn wij ons die eereplaats bewust en zijn wij haar nog steeds waard? Ja, mits ons volk in deze tijden van economische inzinking zijn levenshouding wederom bepaalt naar het levensdevies van Coen: „Dispereert niet.” Nóg schuilt in het volk van Nederland, dat zoo nauw verbonden is met het schoone Insulinde, de latente zielekracht, die niet doet versagen of desespereeren, maar overwinnen en slagen.

Het is, alsof Jan Pietersz. Coen uit de 17e eeuw het ons allen, die leven in de veelszins wondervolle 20e eeuw, nog toeroept: „Mannen en Vrouwen, wilt niet desespereeren, want ook in uw tijd, van crisiswee vol, kan nog wat groots verricht worden.”

In ons volk van „Einspänner” groeit wederom de nationale zin voor een gemeenschappelijk ideaal, waarvoor veten en verschillen wijken. Onze Regeering gaat ons voor op den weg der kloeke zelfbezinning en zij schraagt den moed des volks met haar bezonnen beleid en rustig woord. Zoo kan de palmboom nog groeien onder de verdrukking. Zoo kan wederom de oude veerkracht der vaderen ontwaken en onder Gods zegen ons volk, fier van zin, de ongunst der tijden weerstaan.

Dispereert niet! J. Boerstra